

Łódź, 27 marca 2023 r.

dr hab. Paulina Matera, prof. UŁ
Katedra Amerykanistyki i Mass Mediów
Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych
Uniwersytet Łódźki

**Ocena dorobku naukowo-badawczego oraz dorobku dydaktycznego
i popularyzatorskiego**

**Pana dra Rafała Lisiakiewicza przedstawionego we wniosku o nadanie
stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie
nauk o polityce i administracji na Uniwersytecie Ekonomicznym
w Krakowie**

Opinia została przygotowana na zasadach i kryteriach określonych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a także na podstawie dokumentacji przekazanej przez pana prof. dr hab. Pawła Lulę, Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Na tej podstawie stwierdzam, że przedstawiona mi do oceny dokumentacja spełnia ustawowe warunki formalne.

1. Sylwetka akademicka i zawodowa Kandydata

Dr Rafał Lisiakiewicz otrzymał dyplom licencjata na kierunku kulturoznawstwo międzynarodowe na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, a tytuł magistra na kierunku historia na Wydziale Humanistycznym, Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. W 2010 r. uzyskał dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce na Wydziale Humanistycznym AP w Krakowie. Dr Lisiakiewicz jest obecnie zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Nauk Politycznych Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych UEK.

2. Ocena monografii pt. „Asymetryczna współzależność. Relacje handlowe Rosji z Polską na tle roli czynników gospodarczych w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2022.

Osiągnięciem naukowym będącym podstawą postępowania habilitacyjnego wskazanym przez Habilitanta jest monografia „Asymetryczna współzależność. Relacje handlowe Rosji z Polską na tle roli czynników gospodarczych w polityce zagranicznej Federacji Rosyjskiej”. Jej tematyka mieści się w obszarze nauk o polityce i administracji. Autor korzysta z dorobku teoretycznego międzynarodowej ekonomii politycznej – subdyscypliny stosunków międzynarodowych.

Należy stwierdzić, że podjęcie szczegółowych badań nad relacjami Rosji z Polską przez pryzmat czynników gospodarczych wpływających na politykę jest przedsięwzięciem nie tylko ciekawym naukowo, ale także ważnym ze względu na bieżący kontekst. Agresywna polityka Rosji, w szczególności atak na Ukrainę sprawia, że zadawanie pytań o uwarunkowania jej polityki zagranicznej jest istotne w kontekście prognozowania przyszłych wydarzeń.

Cezury są dobrze wybrane i uzasadnione, jednak w przypadku wyboru końcowej (2020 r), uzasadnieniem mógłby być również wybuch epidemii COVID-19, który zmienił relacje gospodarcze na całym świecie.

We wstępie w sposób przejrzysty została przedstawiona metodologia i plan badań. Postawiono aż 10 pytań badawczych, trzy hipotezy główne i trzy uzupełniające. Te liczby są uzasadnione ze względu na wielowątkowość pracy i należy stwierdzić, że Autor odniósł się do wszystkich zaplanowanych zagadnień. Hipotezy są moim zdaniem za bardzo rozbudowane: powinny być jasno i krótko sformułowane. Wyjaśnienia, w tym odwoływanie się do teorii, powinny je poprzedzać. W obecnej formie ich sedno jest nieco rozmyte. Mam wątpliwości do stwierdzenia zawartego w „barokowej” drugiej hipotezie uzupełniającej: czy fakt, że państwo rosyjskie jest aktywne w gospodarce broniąc pozycji w systemie międzynarodowym wyklucza „neoimperialny charakter rosyjskiej polityki zagranicznej”? Nie sądzę.

Na uznanie zasługuje szczegółowe uzasadnienie użycia teorii realizmu neoklasycznego i teorii mniejszego zasięgu. Analityczny eklektyzm jest w przypadku podjętych zadań badawczych jak najbardziej prawidłowy, jest to zgodne z nowymi trendami w nauce o stosunkach międzynarodowych. Autor porusza się na tym obszarze swobodnie, a jego argumenty są przekonujące.

W sposób wyczerpujący zaprezentowano również stan dotychczasowych badań na temat wzajemnego oddziaływania czynników politycznych i gospodarczych w polityce zagranicznej.

Dwa pierwsze rozdziały mają charakter teoretyczny, ściśle powiązany z tematyką pracy. Należy podkreślić, że dr Lisiakiewicz nie tylko odtwarza teorie, których będzie używał w swoim wywodzie, ale także odnosi je bezpośrednio do polityki Rosji, oczywiście w tych częściach jedynie skrótowo. Jest to przeprowadzone w sposób bardzo rzetelny, jednak moim zdaniem za mało cytowani są naukowcy

rosyjscy. Jest to ciekawe, tym bardziej że Autor bada rosyjskie postrzeganie czynników gospodarczych w polityce zagranicznej. Czytelnik mógłby poznać ich podejście aprobujące, a może też krytyczne, do polityki rosyjskich decydentów. Na przykład oczekiwałabym, że rosyjscy badacze będą cytowani na poparcie stwierdzenia, że „geoekonomia jest podejściem bardzo popularnym w Rosji” (s. 53). Nie ma też cytatu z „rosyjskich geopolityków”, na których Autor się powołuje (s. 215). Jeszcze jedna uwaga: cytując dosłownie innych autorów, trzeba za każdym razem umieścić tekst w cudzysłowie, przypis nie wystarczy (w kilku przypadkach tego brakuje). W rozdziałach 1 i 2, a także w kolejnych częściach książki, jest kilka powtórzeń w odniesieniu do teorii. Rozumiem, że Autor chce jak najmocniej podbudować teoretycznie swój wywód, ale nie jest to potrzebne. Sprawia to, że konkluzje Autora giną, nie są odpowiednio wyeksponowane jako oryginalny wynik przeprowadzonych analiz. Uwaga ta dotyczy całej pracy.

Uważam, że po rozdziałach o charakterze teoretycznym powinny być umieszczone te opisujące uwarunkowania polityczne: zarówno ze strony rosyjskiej jak i polskiej. Autor skupia się na nich w kolejnych częściach pracy, ale uwzględnia je już w modelowaniu polityki rosyjskiej wobec Polski (R. IV) i opisie analizy jakościowo-ilościowej. Dlatego czytając pracę od początku trudno jest orzec, do czego Autor się odnosi. Rażą wtedy zbyt ogólne stwierdzenia, np. o intensyfikacji wymiany handlowej, „która zostaje przerwana w 2014 r. w związku z kolejnymi wydarzeniami politycznymi w Ukrainie” (s. 89).

W rozdziale II dobrze pokazana jest współzależność czynników politycznych i gospodarczych, z bezpośrednim odniesieniem się do koncepcji międzynarodowej ekonomii politycznej (MEP). Tu znów brakuje szerszego kontekstu politycznego wzajemnych relacji, w tym charakterystyki systemu rosyjskiego i związłego przedstawienia zmian zachodzących w tych państwach w badanym okresie (patrz uwagi powyżej). Wiem, że Autor robi to w kolejnych rozdziałach, ale ten brak, wynikający z niewłaściwej kolejności rozdziałów, jest w tym rozdziale szczególnie zauważalny. Nie mamy punktów zwrotnych, dlatego pojawiają się niezrozumiałe stwierdzenia, np. nie potrzeba modelować, żeby stwierdzić, że od 2010 relacje rosyjsko-polskie „zmierzały w stronę wrogości”. To oczywiście, przecież w tym roku była katastrofa smoleńska!

Autor udowadniając tezę o braku osobnej polityki Rosji wobec Polski, postrzegania jej w kontekście tylko członkostwa w UE i NATO, mógłby napisać parę zdań o wadze Rosji w polskiej polityce. W tym przypadku można oprzeć się na teorii konstruktywizmu. Przedstawiono dane handlu, które służą w dalszej analizie. Nie ma jednak danych o inwestycjach bezpośrednich – to by było ciekawe, tym bardziej, że Autor pisze o nich w dalszej części i są zmienną zależną w modelu FPA (*foreign policy analysis*) na s. 134. Autor bardzo dobrze i starannie umotywowował kryteria doboru czynników w modelowaniu oraz metody ich oceny. Deklaruje, że opiera się na „logice” w wyborze zmiennych interweniujących i jest to oczywiście

akceptowalne. Dopisałbym jednak dla porządku, że również na literaturze przedmiotu, dokumentach i własnej wiedzy.

Analizę przedstawionego modelu należy ocenić wysoko. Autor zastosował dwie metody modelowania: na podstawie założeń realizmu neoklasycznego oraz FPA. Porównał wyniki obu metod, co uwiarygodnia wynik, pozwalając także na porównania. Doceniam również uczciwość naukową: Autor wskazuje na słabości modelu, głównie wynikające ze stosowania uproszczeń. Zauważalne jest to np. w określaniu potęgi Polski na podstawie trzech czynników, choć wielu autorów wymienia ich więcej (np. A. de Grazia, T.H. Stevenson, *World Politics: A Study in International Relations*, New York 1962). Oceny wskaźników wydają się nieco arbitralne, to także czynnik niedoskonałości modelowania, o którym Autor pisze. Nie jestem też przekonana o wiarygodności oceny relacji bilateralnych na podstawie badań rosyjskiej opinii publicznej. Dość ryzykowne jest założenie, że społeczeństwo rosyjskie jest tak zmanipulowane przez propagandę, że jego zdanie jest równoznaczne z opinią rządzących. Nie wiem z jakich badań Autor korzystał (nie ma w przypisie). Ciekawi mnie również czy dane statystyczne rosyjskie na temat inwestycji są zbieżne z danymi polskimi.

Na stronie 124 Autor przedstawia 3 scenariusze polityki Rosji wobec Polski, a na s. 133 jako zmienne zależne przedstawia tylko dwa, wykluczając „utrzymanie dotychczasowych relacji i dialog w kwestiach kontrowersyjnych”. Rozumiem, że taka opcja się nie ziszcila, ale oczekiwałam, że zostanie to wyjaśnione. Nie jest do końca jasne „stosowanie równocześnie” lekceważenia Polski i jej karania sankcjami (tabela s. 134). Przedstawienie wyników analizy w tabeli na 5 stronach (175-179) nie jest zbyt przejrzyste, nie uważam tego za potrzebne. Lepszy jest opis poszczególnych sekcji.

Wywód Autora na s. 202 odczytuję jako krytykę polskiej polityki zagranicznej, w której nie przewidywano działań mających na celu zbliżenie się z Rosją. Powody są oczywiste, Autor zresztą odnosi się do nich w dalszej części pracy. Polska zmierzała do bliższej integracji z Zachodem, nie chciała znaleźć się w zależności od Rosji. Za mało jest tu znowu czynnika politycznego: polskiego punktu widzenia (jest dopiero od s. 307), roli Stanów Zjednoczonych w tym układzie – ważnego sojusznika Polski nie ma nawet na wykresie na s. 207! A w dalszych rozdziałach Autor pisze dużo i kompetentnie o roli Waszyngtonu. Nie sądzę, żeby zasadne było pisanie o modelach integracyjnych Rosji z Białorusią czy Ukrainą. Biorąc pod uwagę założenia polityki zagranicznej Rosji wobec tych państw to uzależnianie, a nie integracja, jak widzimy to na przykładzie Białorusi. Habilitant, jako specjalista w tej dziedzinie, z pewnością widzi tę asymetrię.

Bardzo ciekawy jest podrozdział dotyczący polskiej polityki w UE i jej wpływu na relacje z Rosją. Działania rosyjskie zmierzające do rozbicia jedności UE, krytyka polityk sąsiedztwa, ewidentnie dowodzi politycznego charakteru tych działań. Polska, jako ważny kreator chociażby Partnerstwa Wschodniego, jest istotnym

aktorem „antyrosyjskim” w ramach UE, Rosja próbuje temu przeciwdziałać. Klóci się to z tezą Autora o „niewidzialności” Polski w polityce zagranicznej Rosji. Przyznaje On również, że UE rywalizuje z Rosją na wschodzie Europy. Kolejny argument, że część polityczna powinna zostać opracowana przed gospodarczą i modelowaniem. Pozwoliłoby to także uniknąć powtórzeń: założeń teoretycznych, opinii na temat roli Polski w UE w kontekście jej zaangażowania na wschodzie (Kuźniar). Autor bardzo dobrze orientuje się w tej tematyce, wyczerpująco wyjaśnia rosyjski model działań w polityce i gospodarce, jej miejsce w systemie światowym. Doskonale stosuje teorię Gourevitcha o wzajemnym oddziaływaniu polityk wewnętrznej i zagranicznej.

Bardzo interesujące są rozważania czy handel łagodzi konflikty polityczne, na podstawie teorii współzależności. Czy konflikty polityczne między Rosją a Polską nie szkodzą wzajemnej wymianie tym bardziej, że mamy do czynienia z asymetryczną współzależnością? Z badań dra Lisiakiewicza wynika, że tak jest, a nie odwrotnie: że asymetryczna współzależność generuje konflikty polityczne. Taka konstatacja pozwala wyciągnąć wniosek o przewadze czynników politycznych nad gospodarczymi w relacjach polsko-rosyjskich. Od s. 307 wreszcie pojawia się analiza polskiej polityki wobec Rosji. Autor pokazuje, że wiele jej elementów jest sprzeczne z rosyjskimi interesami. Czy nie jest to naturalne biorąc pod uwagę – eufemistycznie rzecz ujmując – asertywną politykę rosyjskiej na wschodzie Europy, także wobec państw UE? Autor to przyznaje, co widzimy w tabeli 7.2 (np. „Rosja jako główne wyzwanie dla polskiego bezpieczeństwa”). Oczekiwałam w tym miejscu stwierdzenia o przewadze czynników politycznych. O ile Polska nie jest samodzielnie istotna w polityce gospodarczej Rosji, to jako rywal polityczny jak najbardziej – jako aktywny członek UE i NATO (choćby poprzez wypełniania wymogu przeznaczania 2% PKB na obronę). Autor jest tu zbyt ostrożny, jak również w jednoznacznym określeniu sankcji na Polskę nałożonych w 2005 i w 2014 r. jako motywowanych politycznie – z pewnością rosyjski protekcjonizm odgrywał w tym przypadku mniejszą rolę. Znowu przytaczanych jest wiele teorii, a oczekiwałam oceny odautorskiej w tej kluczowej sprawie. Nie sądzę, że jest tu też zasadne rozważanie skuteczności sankcji – działają one wielowymiarowo i w długim okresie. Trudno oczekiwać, by Rosja pod ich wpływem zmieniła szybko swoją agresywną politykę wobec Ukrainy, a Polska pod wpływem rosyjskich sankcji – przestała popierać legalne władze w Kijowie. Oba państwa mają silne „zaplecza” – możliwości dywersyfikacji partnerów handlowych. Sankcje zostały nałożone według zasady „logic of choice” – zamiast np. interwencji militarnej, oraz „doing something” – wzmocnienie potępienia łamania przez Rosję prawa międzynarodowego. W ostatnim rozdziale dobrze przedstawiono rolę handlu surowcami we wzajemnych relacjach. Znowu: jeśli nawet eksport do Polski nie jest istotny dla Rosji gospodarczo, ale politycznie już tak.

W podsumowaniu dr Lisiakiewicz odnosi się do zadanych pytań badawczych i postawionych hipotez. Jest jednak moim zdaniem zbyt ostrożny w wyciąganiu wniosków: np. nie decyduje się zająć jednoznacznego stanowiska w sprawie określenia znaczenia sektora energetycznego jako celu lub narzędzia rosyjskiej polityki zagranicznej. Z pracy wynika jednoznacznie, że to równocześnie cel (eksport podstawą rosyjskiej gospodarki) i narzędzie (uzależnianie partnerów i manipulowanie dostawami/kontraktami). Bardzo ważne jest pytanie: „czy w relacjach rosyjsko-polskich przeważają czynniki polityczne czy gospodarcze?”. Autor znów na nie odpowiada jednoznacznie, choć z analizy ilościowej i jakościowej wynika przewaga czynników politycznych we wzajemnych relacjach. Stwierdzenie o asymetrycznej współzależności gospodarczej w relacjach polsko-rosyjskich jest dobrze udowodnione za pomocą modelu, jednak wniosek ten jest dość oczywisty. Autor słusznie zbadał i zdiagnozował przenikanie się czynników gospodarczych i politycznych, umieszczając model w szerokim kontekście politycznym – szkoda, że opis uwarunkowań politycznych go nie poprzedził (też się powtarzam, ale to ważne).

Doceniam użycie wielu teorii i metod badawczych, które wzajemnie się uzupełniają. Jest to niezbędne w badaniu złożonych zjawisk, szczególnie w ramach MEP.

Uwagi techniczne:

- 1) nie wiem, czy zasadne jest przedstawianie udziału Rosji w polskim handlu od lat 70. XX w. Myślę, że na potrzeby pracy wystarczyłoby to zrobić od lat 90. (s. 86). Wtedy byłaby mniejsza skala na osi rzędnych i wykres byłby wyraźniejszy.
- 2) w wykresach 3.5 i 3.6 czytelniejszy byłby wykres słupkowy (s. 97-98).
- 3) Na s. 134 Autor powinien napisać o konieczności udowodnienia hipotezy, a nie tezy.
- 4) niespójne tłumaczenie pojęcia *economic statecraft* w różnych częściach pracy. Moim zdaniem tłumaczenie tego pojęcia jako „dyplomacja gospodarcza” jest zbyt uproszczone – dotyczy raczej zapewnienia korzystnych relacji gospodarczych. Jestem za stosowaniem pojęcia w języku angielskim.

Mimo kilku uwag krytycznych, z przekonaniem mogę stwierdzić, że praca przedstawiona jako podstawa wszczęcia postępowania habilitacyjnego ma charakter nowatorski i wnosi istotny wkład w rozwój nauk o polityce i administracji, szczególnie na obszarze stosunków międzynarodowych.

3. Ocena dorobku naukowego poza pracą habilitacyjną

Po uzyskaniu stopnia doktora, Habilitant opublikował trzy samodzielne monografie (w tym ocenioną powyżej pracę habilitacyjną i książkę na podstawie doktoratu), jedną we współautorstwie (swój wkład ocenił na 65%). Redagował lub współredagował jedną monografię. Do dorobku po uzyskaniu stopnia doktora zalicza się poza tym 19 publikacji: 22 artykułów w czasopismach naukowych (w

tym 9 po angielsku, 5 po rosyjsku i 8 po polsku). Z artykułów w języku angielskim 2 opublikowane są w czasopiśmie Rosyjskiej Akademii Nauk, 3 w czasopiśmie polskich, 2 w „Energy Reports” pobierającym opłatę za publikację (w tych artykułach dr Lisiakiewicz zadeklarował odpowiednio 25% i 15% udział), 1 w czasopiśmie MDPI (którego model biznesowy jest przedmiotem dyskusji w kontekście „drapieżności” czasopism) „Energies” (5% udział), oraz 1 w czasopiśmie „Communist and Post-Communist Studies”. Myślę, że Habilitant w przyszłości powinien więcej publikować w języku angielskim, jako że jest ekspertem w swojej dziedzinie i unikać czasopism pobierających wysokie opłaty za publikacje. W dorobku Habilitanta jest również 24 rozdziałów w monografiach (w tym 5 w języku rosyjskim, 19 po polsku). Niektóre z nich są wydawnictwami pokonferencyjnymi.

W badaniach Habilitanta można wyróżnić dwa główne wątki tematyczne. Za wiodący można uznać analizę współdziałania czynników politycznych i gospodarczych w polityce zagranicznej Rosji. Przy tej okazji dogłębnie analizowany jest system polityczny i gospodarczy Rosji oraz rosyjska myśl polityczna. Drugim obszarem zainteresowań naukowych dra Lisiakiewicza są relacje międzynarodowe Rosji, w tym stosunki z Polską, z UE, państwami Europy Środkowej i Wschodniej, z NATO, Chinami i innymi państwami azjatyckimi. Istotna jest w tym aspekcie polityka energetyczna.

Ważnym obszarem badań, które zaowocowały publikacjami, jest analiza różnych aspektów polskiej polityki, szczególnie nurt populistyczny, problemy transformacji systemowej, decentralizacja władzy i funkcjonowanie samorządów.

Należy stwierdzić, że w swoich wiodących nurtach badań Autor jest specjalistą, w czym pomaga Mu znajomość języka rosyjskiego, wyjazdy do Rosji i kontakt z tamtejszymi naukowcami (teraz zerwany ze względu na atak Rosji na Ukrainę). Publikacje są bardziej ogólne (np. rozdział *Polski marsz do NATO a stanowisko Rosji*), lecz większość opiera się na dogłębnych badaniach, Autor opiera się na teoriach i stosuje metody właściwe dla nauk o polityce i stosunków międzynarodowych. Pragnę zaznaczyć, że trudno było mi ocenić teksty pisane po rosyjsku, ze względu na słabą znajomość tego języka.

Dr Lisiakiewicz była głównym wykonawcą w grantie Narodowego Centrum Nauki: „Geostrategiczny wybór Rosji u zarania nowego tysiąclecia”. Zaowocował on Jego publikacją: *Geostrategiczny wybór Rosji u zarania trzeciego tysiąclecia. Tom 2, Unia Europejska jako partner strategiczny Federacji Rosyjskiej na początku XXI wieku. Część 1: Aspekt polityczny*. Ponadto Habilitant zdobył jeszcze 3 granty: na udział naukowców rosyjskich w konferencji, na wydanie publikacji pokonferencyjnej oraz na organizację seminarium w Krakowie i w Budapeszcie.

Odbył też 5 staży naukowych w rosyjskich instytucjach naukowych (łącznie 9 tygodni w latach 2012-2019). Jest redaktorem naczelnym czasopisma „Krakowskie Studia Małopolskie” oraz Członek komitetu redakcyjnego rosyjskiego czasopisma „Visegrad Europe. Central European Journal”.

Po doktoracie, dr Rafał Lisiakiewicz prezentował referaty na 56 konferencjach i seminariach naukowych – na 21 zagranicznych (głównie w Rosji), 20 międzynarodowych w Polsce i 15 krajowych. Na kilku z nich był pomysłodawcą lub współtwórcą panelów. Był członkiem komitetów organizacyjnych 8 konferencji naukowych. Angażował się również w prace zespołów badawczych powstałych w Centrum Polityk Publicznych przy Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (pięciokrotnie kierował zespołem), w ramach programu Potencjał (UEK), w ramach programu Doskonałość badawcza UEK oraz w zespołach w macierzystej katedrze. Na wyróżnienie zasługuje realizacja grantów w ramach programu Badania Młodych Naukowców – 3 projekty finansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Habilitant należy do polskich i międzynarodowych towarzystw zajmujących się studiami europejskimi oraz stosunkami międzynarodowymi.

Jest również autorem 9 ekspertyz: 1 dla Wydziału ds. Przedsiębiorczości i Innowacji Urzędu Miasta Krakowa oraz 8 w ramach Centrum Polityk Publicznych przy UEK.

Do osiągnięć o charakterze naukowym należy również zaliczyć pełnienie roli recenzenta artykułów naukowych – Habilitant wystąpił w tej roli siedemnastokrotnie, zrecenzował 2 artykuły do czasopism międzynarodowych, 11 do czasopism polskich i 3 do studenckich publikacji. Jest siedmiokrotnym laureatem Nagrody Rektora UEK za osiągnięcia naukowe.

Podsumowując osiągnięcia naukowe dra Lisiakiewicza należy stwierdzić, że wniosły one znaczny wkład w rozwój nauki o polityce i administracji, szczególnie w zakresie stosunków międzynarodowych.

3. Ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej

Habilitant ma znaczne doświadczenie dydaktyczne. Jest organizatorem różnego rodzaju kursów, szkoleń, aktywnie uczestniczy w tworzeniu programów specjalności na UEK. Trzy razy wyjeżdżał za granicę, prowadząc zajęcia w ramach programu dydaktycznego ERASMUS.

W ciągu swojej pracy Habilitant prowadził zajęcia z w języku polskim i angielskim, odzwierciedlające Jego zainteresowania. Łącznie dr Lisiakiewicz prowadził 12 różnych kursów, co świadczy o szerokich zainteresowaniach i obszarach specjalizacji. Był Promotorem 103 (!) prac licencjackich i 2 magisterskich na macierzystym wydziale.

Nie można również pominąć Jego zaangażowania w prace organizacyjne na UEK. Jest pięciokrotnym laureatem Nagrody Rektora UEK za osiągnięcia organizacyjne.

Jego osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie wymienione w referacie są liczne i bardzo cenne.

4. Ocena końcowa i konkluzja

Moja ocena dorobku dra Rafała Lisiakiewicza, a szczególnie monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe (mimo kilku uwag polemicznych), jest jednoznacznie pozytywna. Jestem przekonana, że jego wiedza i umiejętności pozwolą Mu w przyszłości publikować więcej w języku angielskim. Przedstawiony do oceny dorobek potwierdza Jego kwalifikacje jako osoby zdolnej do samodzielnego rozwijania swojego pola badawczego i kształtowania kolejnych pokoleń adeptów politologii i stosunków międzynarodowych.

Stwierdzam jednoznacznie, że całość dorobku przedłożonego przez Habilitanta mieści się w obszarze badawczym nauki o polityce i administracji. Przedstawił osiągnięcia naukowe, wypracowane po uzyskaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład w jej rozwój.

W związku z powyższym opowiadam się za nadaniem doktorowi Rafałowi Lisiakiewiczowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, o co niniejszym wnioskuję.

Paulina Matera